

Fara ikki út fyrr enn tey verða borin út

Tey gomlu í Tórshavnar Kommunu vilja verða heima sum longst. Men nógva halda eisini, at húsini eru tung at halda og tey vilja fegin hava møguleikan at kunna flyta í eina eldraíbúð, tá ið „tann tíðin kemur“

	aldursbólur 70-74		aldursbólur 75-79		aldursbólur 80+		Tilsamans			
	Kvinnur	Menn	Kvinnur	Menn	Kvinnur	Menn	Kvinnur	Menn	Tilsamans	% - býti
Tá ferleikin fer at bila, ynskja fólk:										
Heima við heimaækt	25	32	19	18	30	16	74	66	140	57%
Ellisheim	5	3	9	2	10	3	24	8	32	13%
Sambyli	1	0	0	0	1	1	2	1	3	1%
Røktarheim	5	4	3	4	4	2	12	10	22	9%
Ósvarað	10	7	17	3	10	3	37	13	50	20%
Tilsamans	46	46	48	27	55	25	149	98	247	100%
Hússu nógva halda, at neyðugt er at hava :										
Dagtilhald til senil dement	33	36	26	20	19	17	78	73	151	61%
Dagtilhald fyrri nærlutarnaði	27	30	25	18	14	14	66	62	128	52%
Døgnrøkt við kalliskipan	34	34	29	21	24	17	87	72	159	64%

Hendan talvan vísir, hvat fólk yvir 70 vilja, tá ið ferleikin fer at bila, meiri enn helvtin vil vera heima við heimarøkt. Men nógva eru eisini greidd yvir at verða „vit í øviti, verða vit nokk nødd at fara á stovn, men tað kemur tíðin á vísa“. Bara 1% vilja á sambyli.

Hugsan frambyr?	Kvinnur		Menn		Tilsamans	
	88	100%	78	100%	166	100%
Viki búð heima við heimarøkt	55	64%	54	69%	109	66%
Ynskja døgnrøkt við kalliskipan	83	97%	75	96%	158	96%
Viki búð á ellisheimi	11	13%	8	10%	19	12%
Viki búð á røktarheimi	9	10%	8	10%	17	10%
Viki búð á sambyli	12	14%	12	15%	24	15%
Viki búð í vardari íbúð	28	33%	24	31%	52	32%

Stóðan hjá teimum 60-69 ára gomlu er eitt sindur øðrvísi. Í tí aldursbólkinum hava 15% onki ímóti at búgva í sambyli og 32% hava onki ímóti at búgva í vardari eldraíbúð. Men tey allar flestu vilja kortini verða búgvandi heima

ÁKI BERTHOLDSEN

Tey gomlu í Havnini vilja helst bliva búgvandi heima.

Tað vísir tann stóra kanningin, sum Tórshavnar Byráð hevur gjørt um korini hjá teimum eldru.

Kanningin fevnir um 316 fólk í Tórshavnar Kommunu, sum eru 70 ár ella eldri.

Tað er 25% av øllum fólkunum í hesum aldursbólkinum

Kanningin fevnir eisini um 301 fólk í aldursbólkinum 60-69 ár og tað er eisini 25% av teimum, sum eru í tí aldursbólkinum.

Næstan øll í tí eldra aldursbólkinum hava svarð spurningunum, men bara gott helvtin av spurnarbløðunum, sum vóru send yngra aldursbólkinum, komu inn aftur.

Samanumtikið er grundarlagið nóg stórt til at fáa eina góða mynd av, hvat tey gomlu halda.

Vilja vera heima

Og myndin er púra greið:

Tey allar flestu vilja vera heima sum longst.

– Vit eiga húsini við rubb og stubb og fara ikki út, fyrr enn vit verða borin út,

er ikki ein óvanligur hugburður.

Men nógva eru eisini sinnad at flyta heiman ífrá um tey ikki klára seg sjálvi.

Tey fola seg illa tí tey halda, at tey eru ein byrða hjá teimum eldru.

Tó halda tey, at tann besta loysnin er at vera heima sum longst við heimahjálpi.

Tó vildu mong ynskt, at ein skipan við døgnvakt varð sett á stovn, so at tey kundu fáa hjálpi, um okkurt bleiv áfátt.

Fleiri tordu ikki upp á wc um náttina, tí tey vóru so illa gongd.

Og onkur greiddi frá, at tey vóru dottin og høvdu ligið á gólvinum í meiri enn trýggjar tímar, áðrenn tey fingi hjálpi.

Tí verður hildið, at tað er neyðugt at fáa ein skipan við døgnvakt, ikki minst tí at nú búgva so mong einsamøll.

Kommunulæknar í Havn vísa eisini á, at tað kemur fyrri, at fólk verða innlögð av sosialum orsökum, tí ongin er at passa tey.

Tó sigur tann eini, at tað er bæði órimligt og trupult.

Kommunulæknarnir halda eisini, at var døgn-

vakt, hevði tað eisini sloppist undan innleggingum á sjúkrahús.

Landssjúkrahúsið hevur eisini upplýst, at tey hava onkuntíð sjúklingar, sum kundi verðið útskrivaðir, um døgnvakt var.

Í egnum húsum

Yvir 90 av teimum gomlu búgva í egnum húsum.

Tað vísir seg, at tey, sum hava hús ímillum 70 og 100 fermetrar í tveimum hæddum vóru best nøgd við húsini.

Kortini hildu nógva, at tað fall tungt at halda húsini.

Nøkur búgva til leigu og nógva høvdu góðar umstøður, antin íbúð, ella stór kømur.

– Men einstøk hava komur, sum eru undir átta fermetrar, og tað hildu tey vera ótolandi umstøður at búgva undir, tá ið man er farin um tey 70. Summi høvdu selt børnunum húsini og leigaðu so frá teimum. Men einstøk leigaðu eisini privat, og tey vóru illa fyrri um tey vóru uppsøgd, tí tað er vónleyst at fáa nakað at búgva í.

Eitt gott hugskot

Hóast tey flestu vilja verða

búgvandi heima, vísir kanningin, at tey allar flestu halda, at tað er eitt gott hugskot at gera eldraíbúðir.

70% av teimum yvir 70 ár halda, at tað er eitt gott hugskot.

Og 15% kundu hugsa sær eina sjálvi. Og fleiri av teimum halda, at tað er bráðneyðugt, at tær verða gjørdar. Tað eru umleið líka nógva, sum vilja leiga, sum tey, ið vilja eina eina slíka íbúð.

Hava tað gott saman

Annars sigur kanningin, at tað tykist tað sum um sambandið ímillum ættarliðini er gott. Nógvar familjur hava tað, at tey hava fastar dagar, har tey eta døgverð saman, kanska eini trý ættarlið.

Men nógva hildu eisini, at tey yngri máttu sleppa at vera fyrri seg sjálvi, eins væl og teimum eldru eisini dæmði at hava dagin fyrri seg sjálvan.

Nógva hava kenslu av, at samskiiftið við almennar stovnar er ov vánaligt og tey halda, at ein pensjónistaskrivstova skuldi verið sett á stovn.

Les meiri á síðu 4.

Politiskur málsetningur á eldraðkinum

Hetta eru teir politisku málsetningar, sum eldrabólkurin skjýtur upp, at Tórshavnar Kommuna setir sær á eldraðkinum

Tórshavnar kommuna setir sær sum mál:

- at arbeiða fyrri, at tey gomlu í kommununi skulu hava eitt virðiligt liv, har lívsgleði og trivnaður er í háðati.
- at byggja bryr millum ættarlið til gagns bæði fyrri gomul og ung.
- at hava fjølbroytt trivnaðartilboð bæði handaliga og andaliga.
- at tey gomlu fáa neyðuga hjálpi, soleiðis at tey kunnu verða búgvandi í egnum heimi sum longst, ella so leingi tey ynskja tað.
- at bústaðarmøguleikarnir verða lagaðar eftir tørvi og ynskjum hjá tí einstaka.
- at skapa møguleikar fyrri at flyta í eldraíbúð, tað veri seg eigara- ella leiguíbúð.
- at biðitíðin til røktarheims-, ellisheims- ella sambylisplass ikki verður longri enn einar 6 mánaðir.
- at samskipa upptøkureglurnar til røktarheims-, ellisheims- og sambylisplassini í kommununi, soleiðis at ávísingin til tey ymsku tilboðini verður lagað eftir tørvi.
- at kunna komandi og verandi fólkapensjónistar um rættindi, møguleikar og viðurskipti teirra.
- at sett verður á stovn eldrað í kommununi, sum skal vera ráðgevandi í eldrapolitiskum spurningum.

Tilmæli um tiltøk á eldraðkinum

Í samsvari við politiska málsetningin omanfyri, mælir eldrabólkurin býráðnum til at fara undir hesi tiltøk

Arbeidsbólkurin mælir býráðnum til, sambært fyrirliggjandi tilfari, at:

- samtykkja orðingina til politiska málsetningin fyrri eldraðkið í kommununi.
- raðfesta ættarlíðin og gera langtíðar fløguættan á eldraðkinum.
- fyrirleika bygging av nýggjum røktarheimi, møguleiga sum uppbygging til Lágargarð, og
- fyrirleika bygging av sambylum, soleiðis at tørvurin, sum lýstur er í kanningini, kann verða nøktur.
- fyrirleika bygging av íbúðum til nærlutarnaði.
- víðka um umlættingarlássini í kommununi, eisini soleiðis at møguleiki verður fyrri umlætting í longri tíð.
- fyrirleika bygging av eldraíbúðum bæði sum leigu- og eigaríbúðir.
- víðka um hólismøguleikarnar hjá Tilhaldinum í Tórsgøtu.
- fyrirleika dag- og døgnumlætting fyrri senil dement.
- fyrirleika sambyli serliga ættaldr eldri alkoholikarum.
- mæla landsmyndugleikunum til at serlækni í gerontologi (eldrasjúkum) verður settur
- samskipa upptøkuna til ellisheims-, røktarheims- og sambylisplassini í kommununi
- virka fyrri at døgnrøkt við tilkalliskipan verður sett í verk.
- virka fyrri at eldraðkið sum skjótast verður lagt út til kommununa at umsita.
- fyrirleika og seta í verk fyrirbygging heimavítjanir.
- fyrirleika tannarøkt til pensjónistar.
- fylgja tilmælningum frá Pleygudeildini á Landsjúkrahúsinum og mæla til at fyrirleika ein uppvenjingarstovn til sjúklingar, sum eru liðugt viðgjørdir av lækna, men framvegis hava tørv á uppvenjing, og av ymskum orsökum ikki beinleiðis kunnu fara heim í egnan bústað.